

T. B. M. M. (S. Sayısı : 41)

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Adalet ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/391)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

8.2.1988

Sayı : K. K. Gn. Md. 07/101-2134/01411

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 3.2.1988 tarihinde kararlaştırılan «İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

G E R E K Ç E

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi 39 uncu Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda 10 Aralık 1984 tarihinde 39/46 sayılı Kararla kabul edilmiş ve 4 Şubat 1985 tarihinde imzaya açılmıştır.

Sözleşme bugüne kadar 64 ülkece imzalanmış, bunlardan 29'u tarafından onaylanmıştır.

Yürürlüğe girmesi için 20 ülkenin onayı gerekli olan Sözleşme, 20 nci Onayın Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi edildiği 26 Şubat 1987 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Sözleşmenin amacı, esas itibarıyla, kontrol mekanizması kurmak suretiyle kişileri işkence ve diğer nevi kötü muamelelerden korumaktır.

Sözleşmede işkence ve kötü muamelenin tanımı yapılmakta, belli başlı hükümleri bu tür fiillerin taraf devletlerin yargı yetkisi altındaki topraklarında harp hali veya tehdidi durumu dahil hiçbir istisnaî halin işkence uygulaması için gerekçe teşkil edemeyeceğini; işkenceye maruz kalma tehlikesi altında olduğuna dair esaslı veriler bulunan

kişilerin bir başka devlete iade edilmemesini; tanımlanan işkence suçları üzerinde yargı denetimi tesis etmek için gerekli tedbirlerin alınmasını; işkence suçlarının iade edilebilir suç meyanında olduğunun kabul edilmesini; bu suçlarla ilgili kovuşturmalarda karşılıklı adli yardımda bulunulmasını; işkence olaylarının önlenmesi amacıyla, tutuklama, nezarete alma, hapsedilme ile ilgili usullerin ve uygulamaların sistematik şekilde gözden geçirilmesini; ilgili tüm personel ile kamu görevlilerine işkencenin yasaklanması konusunda eğitim programları düzenlenmesini; işkence ile alındığı tespit olunan ifadelerin kovuşturma delili olarak kabul edilmemesini öngörmektedir.

Sözleşme uyarınca, insan hakları alanında yetenek ve yetkilileriyle tanımış on uzmandan müteşekkil bir «İşkencenin Önlenmesi Komitesi» kurulacaktır.

Taraf devletler Sözleşmenin ilgili taraf devlet için yürürlüğe girmesinden sonra Komiteye bir yıl içinde, yükümlülüklerini yerine getirmek için aldıkları tedbirler hakkında bilgi ve ayrıca her dört senede bir tamamlayıcı rapor sunacaklardır.

Bir taraf devletin ülkesinde, işkencenin sistematik bir şekilde uygulandığına dair inandırıcı bilgi alınması halinde, Komite ilgili devleti bu bilginin incelenmesinde işbirliği yapmaya ve görüş sunmaya davet eder, gerekli gördüğü takdirde üyelerinden bir veya birkaçını mahrem bir soruşturma yapmak ve rapor vermekle görevlendirilebilir. Soruşturma sonucunun incelenmesini takiben, yorum ve önerilerini ilgili taraf devlete gönderir ve yıllık raporunda sonuçların bir özetinin yer almasına karar verebilir.

Her taraf devlet Sözleşmesinin imzalanması, onaylanması veya katılma sırasında, Komitenin yetkisini kabul ettiğini ve diğer bir taraf devletin Sözleşme ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmediği konusunda komitenin şikâyetleri alma ve inceleme yetkisini tanıdığını beyan ile kabul etmek hakkına sahiptir.

Bir taraf devlet diğer bir taraf devletin bu Sözleşme hükümlerini uygulamadığına kani olduğu takdirde sorunu yazılı olarak diğerinin dikkatine getirebilir.

Sorun altı ay içinde her iki tarafı tatmin edecek bir çözüme bağlanmadığı takdirde, taraflardan her biri sorunu Komiteye intikal ettirme hakkına sahip olacaktır.

Komite kendisine intikal ettirilen sorunu, konuyla ilgili tüm ulusal tedbirlere başvurulduğunu ve bunların tüketildiğini tespit ettikten sonra, genel olarak kabul edilmiş Devletler Hukuku ilkelerine uygun şekilde inceleyecektir.

Komite, sorunun dostane çözümlenmesi amacıyla öngördüğü önerileri taraf devletlere sunar ve ilgili taraf devleti sorunun incelenmesinde işbirliğine ve görüşlerini sunmaya davet eder.

Komite yapacağı kapalı toplantılarda belirtilen görüşler ve elde edilen diğer bilgiler ışığında, gerekli gördüğü takdirde, üyelerinin birini veya daha fazlasını gizli soruşturma yapmak ve Komiteye rapor vermek üzere görevlendirir. Bu soruşturmada ilgili tarafın işbirliği istenir ve o ülkeye bir ziyaret de yapılabilir.

Komite bu soruşturma sonucunu incelendikten sonra, yorumlarını ve önerilerini ilgili taraf devlete gönderir. Komite ilgili taraf ülke ile istişareyi takiben, yıllık raporda, soruşturma sonuçlarının bir özetinin yer almasına karar verebilir.

Sözleşme, bir taraf devletin, yargısına tabi kişiler tarafından veya bu kişiler adına, Sözleşme hükümlerinin ihlali nedeniyle yapılabilecek başvuruları Komitenin inceleme yetkisini tanıdığını her zaman beyan edebileceğini de öngörmektedir.

Komite bu şekilde kendisine sunulan şikâyeti ilgili Devletin dikkatine getirecek ve hakkında şikâyet olan Devlet altı ay içinde sorunu izah ve alınmış tedbirleri beyan eden bir raporu Komiteye sunacaktır. Komite aldığı bilgiler ışığında sorunu inceleyecek ve görüşlerini ilgili taraf devlet ve kişiye bildirecektir.

Ülkemizin, İşkencenin Önlenmesi Komitesinin gerek devletler gerek kişiler tarafından yapılabilecek başvuruları inceleme yetkisini tanıdığını beyan etmesi, bu yolda beyanda bulunan diğer Batı grubu üyelerinin tutumlarıyla paralellik arz edecektir. Esasen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 24 ve 25 inci maddeleri uyarınca bir Komitenin aynı amaçlı yetkilerini tanımış olduğumuzdan böyle bir beyanın yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Sözleşmenin 30 uncu maddesinde, iki veya daha fazla taraf devlet arasında ortaya çıkabilecek, Sözleşmenin yorumu veya uygulanması konularında müzakere yoluyla çözümlenemeyen bir anlaşmazlığın bunlardan birinin talebiyle hakeme havale edileceği; Taraflar hakem teşkili üzerinde anlaşamazlarsa, Taraflardan herhangi birinin anlaşmazlığı, divanın statüsüne uygun şekilde Uluslararası Adalet Divanına intikal ettirebileceği öngörülmektedir.

Aynı maddenin 2 nci fıkrası ise her devletin Sözleşmenin imza veya onay safhasında bu maddenin birinci fıkrasıyla bağlı olmadığını beyan edebileceğini zikretmektedir.

İnsan hakları uygulamaları açısından herhangi bir güçlük doğurmasının söz konusu olmayacağı düşünülmekle beraber, Uluslararası Adalet Divanının zorunlu yargı ve hakemlik kuruluşlarının yetkisini malum nedenlerle kabul etmeyen ülkemizin bu konudaki prensip tutumumuzu haleldar etmemesi için, 30 uncu maddenin 2 nci fıkrası uyarınca, 1 inci fıkra ile bağlı olmadığımızın beyan edilmesi uygun görülmektedir.

Çeşitli veçheleri bulunan Sözleşmenin imzalanmasına ilişkin çalışmalar sırasında ilgili Bakanlık ve kuruluşlarımızın mütalaaları alınmıştır. Sözleşme 21 Ocak 1988 tarihli ve 88/12535 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla verilen yetkiye istinaden Birleşmiş Milletler nezdinde Türkiye Daimî Temsilcisi Büyükelçi İter Türkmen tarafından Hükümetimiz adına, New York'da 25 Ocak 1988 tarihinde imzalanmıştır.

İşkence ve diğer suumamele, gerek anayasamız gerek Türk Ceza Kanunu tarafından yasaklanmıştır ve bu fiiller Türk Ceza Kanunu uyarınca suç teşkil etmektedir.

Avrupa Konseyi çerçevesinde taraf olduğumuz İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetlerini Koruma Sözleşmesinin 25 inci maddesi uyarınca kişisel başvuru hakkının 28 Ocak 1987'de tanınmış olması ve 11 Ocak 1988 tarihinde aynı çerçevede hazırlanan İşkencenin ve Diğer Gayriinsani, Küçültücü Muamele ve Cezanın Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi ile 25 Ocak 1988 tarihinde de İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin imzalanmış olması, ülkemizde insan hakları uygulamaları alanında kaydedilen gelişmelerin ve bu çabaların en çarpıcı örnekleridir.

Bu Sözleşmenin onaylanması, yalnızca insan haklarının korunmasına verdiğimiz önemin ve bu husustaki kararlı tutumumuzun bir örneği olmakla kalmayıp, aynı zamanda uluslararası toplumun sorumluluk sahibi bir üyesi olarak dünyada her türlü insan hakları ihlallerine karşı sesimizi yükseltme hakkını da beraberinde getirecektir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/391

18 . 2 . 1988

Karar No. : 8

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Adalet Bakanı Sayın Mahmut Oltan Sargurlu'nun, Adalet, Dışişleri ve İçişleri Bakanlıkları temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzca incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiş ve Tasarı Bakanlar Kurulundan gelen şekli ile aynen benimsenmiştir.

Raporumuz Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Alpaslan Pehlivanlı</i>	<i>İhsan Nuri Topkaya</i>
Ankara	Ordu
Sözcü	Üye
<i>A. Reyhan Sakallıoğlu</i>	<i>Ledin Barlas</i>
Sakarya	Adana
Üye	Üye
<i>Abdullah Ulutürk</i>	<i>Kâmil Ateşoğulları</i>
Afyon	Ankara
Üye	Üye
<i>Hasan Namal</i>	<i>Beytullah Mehmet Gazioğlu</i>
Antalya	Bursa
Üye	Üye
<i>Mustafa Cumhur Ersümer</i>	<i>Ali Haydar Erdoğan</i>
Çanakkale	İstanbul
Üye	Üye
<i>Aytekin Kotil</i>	<i>Ahmet Ersin</i>
İstanbul	İzmir
Üye	Üye
<i>Mehmet Onur</i>	<i>Murat Başesgioğlu</i>
Kahramanmaraş	Kastamonu
Üye	Üye
<i>Yılmaz Altuğ</i>	<i>Eyüp Cenap Gülpınar</i>
Sivas	Şanlıurfa
Üye	Üye
<i>Güneş Gürseler</i>	<i>Mehmet Topaç</i>
Tekirdağ	Uşak

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/391

Karar No. : 9

16 . 3 . 1988

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

«İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Ceza-ya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 16.3.1988 tarihli 4 üncü Birleşiminde Adalet Bakanlığı, Dışışleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla tetkik ve müzakere edildi.

Gerekçesinde de belirtildiği gibi sözleşmenin amacı, kontrol mekanizması kurmak suretiyle kişileri işkence ve diğer kötü muamelelerden korumaktır.

«İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Ceza Kanunu tarafından yasaklanmıştır.

İnsan haklarının korunmasına verdiğimiz önemin ve bu husustaki kararlı tutumumuzun bir örneği olarak tanımlanabilecek olan sözleşme Komisyonumuzca da benimsemiş ve usulüne uygun şekilde görüşülerek aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

Başkan
M. Vehbi Dinçerler
Hatay

Kâtip
H. Adnan Tutkun
Amasya

Üye
M. İstemihan Talay
İçel

Üye
Nurettin Yılmaz
Mardin

Üye
Bahri Kibar
Ordu

Sözcü
M. Cavit Kavak
İstanbul

Üye
Fuat Atalay
Diyarbakır

Üye
L. Yenilay Köseoğlu
İstanbul

Üye
Esat Kıratlıoğlu
Nevşehir

Üye
Ersin Taranoğlu
Sakarya

Üye
Ali Şakir Ergin
Yozgat

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Türkiye tarafından 25 Ocak 1988 tarihinde Newyork'da imzalanan İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin, (ekli beyan ve ihtirazi kayıtlı) onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

Turgut Özal

3 . 2 . 1988

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

İ. Kaya Erdem

Devlet Bakanı

Abdullah Tenekeci

Devlet Bakanı

Ali Bozer

Devlet Bakanı

Adnan Kahveci

Devlet Bakanı

Cemil Çiçek

Adalet Bakanı

M. Oltan Sungurlu

İçişleri Bakanı

Mustafa Kalemlî

Maliye ve Gümrük Bakanı

A. Kurtcebe Alptemoçin

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. Safa Giray

Ulaştırma Bakanı V.

A. K. Alptemoçin

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

İmren Aykut

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Fahrettin Kurt

Devlet Bakanı

Kâzım Oksay

Devlet Bakanı

Veysel Atasoy

Devlet Bakanı

Yusuf B. Özal

Devlet Bakanı

Mehmet Yazar

Devlet Bakanı

Nihat Kitapoğlu

Millî Savunma Bakanı

Ercan Vuralhan

Dışişleri Bakanı

A. Mesut Yılmaz

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

Hasan Celâl Güzel

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

Bülent Akarcalı

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı

H. Hüsnü Doğan

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Şükrü Yürür

Kültür ve Turizm Bakanı

M. Tınaz Titiz

**ADALET KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İŞKENCEYE VE DİĞER ZALİMANE; GAYRİİNSANİ VEYA KÜÇÜLTÜCÜ MUAMELE VEYA CEZAYA KARŞI BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİ

Bu Sözleşmeye taraf olan devletler

Birleşmiş Milletler Andlaşmasında ilân edilen ilkelere uygun olarak insanlık alevinin tüm mensuplarının eşit ve vazgeçilmez haklarının tanınmasının, dünyada hürriyetin, adaletin ve barışın temelini oluşturduğunu **düşünerek,**

Bu hakların, kişinin haysiyetine bağlı olarak meydana geldiğini **kabul ederek,**

Her ikisi de hiç kimsenin işkence veya zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya tabi tutulmasını öngören, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 5 ve Uluslararası Medenî ve Siyasî Haklar Sözleşmesinin 7 nci maddelerini **dikkate alarak,**

Genel Kurul tarafından 9 Aralık 1975 tarihinde kabul edilen, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya küçültücü Muamele veya Cezaya Tabi Tutulan Kişilerin Korunmaları Hakkında Beyannameyi **keza dikkate alarak;**

Bütün dünyada işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı mücadeleyi daha etkinleştirmeyi **arzulayarak,**

Aşağıdaki maddeler üzerinde anlaşmışlardır.

KISIM - I

MADDE : 1

1. Sözleşme amaçlarına göre, «İşkence» terimi, bir şahsa veya bir üçüncü şahsa, bu şahsın veya üçüncü şahsın işlediği veya işlediğinden şüphe edilen bir fiil sebebiyle, cezalandırmak amacıyla bilgi veya itiraf elde etmek için veya ayırım gözeten herhangi bir sebep dolayısıyla bir kamu görevlisinin veya bu sıfatla hareket eden bir başka şahsın teşviki veya rızası veya muvafakatıyla uygulanan fizikî veya manevî ağır acı veya zarar anlamına gelir. Bu yalnızca yasal müeyyidelerin uygulanmasından doğan, tabiatında olan veya arızî olarak husule gelen acı ve ızdırabı içermez.

2. Bu madde, konu hakkında daha geniş uygulama hükümleri ihtiva eden herhangi uluslararası bir belge veya millî mevzuata hâlel getirmez.

MADDE : 2

1. Sözleşmeye taraf Devlet, yargı yetkisine haiz olduğu her yerde işkence olaylarını önlemek için etkili yasal, idarî, adlî veya başka tedbirleri alacaktır.

2. Hiç bir istisnâî durum, ne harp hâli ne de bir harp tehdidi, dahillî siyasî istikrarsızlık veya herhangi başka bir kamu buhranı işkencenin uygulanması için gerekçe gösterilemez.

3. Bir üst görevlinin veya bir kamu mercisinin emri, işkencenin haklılığına gerekçe kabul edilmez.

MADDE : 3

1. Hiç bir taraf Devlet bir şahsı, işkenceye tabi tutulacağı tehlikesinde olduğuna dair esaslı sebeplerin bulunduğu kanaatini uyandıran başka devlete vermeyecek, sınır dışı etmeyecek veya iade etmeyecektir.

2. Bu gibi esaslı sebeplerin bulunup bulunmadığını tayin maksadıyla, yetkili merciler, uygulanabilen yerlerde, insicamlı biçimde yaygın, açık seçik veya kütleli insan hakları ihlalleri bulunup bulunmadığı dahil tüm ilgili hususları göz önünde tutacaktır.

MADDE : 4

1. Her taraf Devlet, tüm işkence eylemlerinin kendi ceza kanununa göre suç olmasını sağlayacaktır. Aynı şekilde, işkence yapmaya teşebbüs ve işkenceye iştirak veya suç ortaklığı yapan şahsın fiili suç sayılacaktır.

2. Her taraf Devlet, bu gibi suçların ciddi mahiyetini göz önüne alarak uygun şekilde cezalandırılmasını sağlayacaktır.

MADDE : 5

1. Her taraf Devlet, aşağıdaki hallerde, 4 maddede zikredilen suçlar üzerinde kendi yargı yetkisini tesis etmek için gerekli olabilecek tedbirleri alacaktır.

a) Suçlar yargı yetkisine haiz olduğu topraklarda veya bu devlette kayıtlı bir gemi veya uçakta işlenmişse,

b) İtham olunan sanık bu devlet uyruklığında ise,

c) İşkence suçu mağduru bu devletin uyruklığında olup, bu devletin uygun görmesi halinde,

2. Aynı şekilde her taraf Devlet, itham olunan şahsın kendi yargı yetkisine haiz olduğu topraklarda bulunması ve bu şahsı 8 inci maddeye uygun olarak bu maddenin 1 inci paragrafında zikredilen Devletlerden herhangi birisine iade etmediği takdirde kendi yargı yetkisini tesis etmek için lüzumlu olabilecek tedbirleri alacaktır.

3. Bu Sözleşme iç hukuka uygun olarak uygulanan herhangi bir ceza yargısını bertaraf etmemektedir.

MADDE : 6

1. Kendisinde mevcut bilgilerin incelenmesini müteakip, tatmin olması üzerine, şartlar gerektiriyor ise, 4 üncü maddede zikredilen herhangi bir suçu işlediği iddia edilen şahsın ülkesinde bulunduğu herhangi bir Sözleşmeye taraf Devlet bu şahsı tutuklayacak veya hazır bulunmasını sağlayacak diğer hukukî tedbirleri alacaktır. Tutuklama ve öteki hukukî tedbirler bu Devlet Kanununda öngörüldüğü şekilde sağlanacak ancak sadece herhangi bir ceza veya iade koğuşturmasının başlatılmasına imkân sağlayacak kadar devam edebilecektir.

2. Bu Devlet derhal olayların bir ön soruşturmasını yapacaktır.

3. Bu maddenin 1 inci paragrafına uygun şekilde tutuklanan her şahsa, uyruğunda olduğu Devletin, vatansız ise mutad olarak ikamet ettiği Devletin uygun en yakın temsilcisi ile derhal haberleşmesine yardımcı olunacaktır.

4. Bir Devlet, bu maddeye uygun olarak, bir şahsı tutukladığında 5 inci maddenin 1 inci paragrafında atf yapılan Devletlere derhal şahsın tutuklanmasını ve tutuklanmasını gerektiren şartları bildirecektir. Bu maddenin 2 nci paragrafında öngörülen önsoruşturma işlemini tamamlayan Devlet verdiği sonuçları bu Devletlere hemen bildirecek ve yargı yetkisini kullanıp kullanmayacağını da belirtecektir.

MADDE : 7

1. Yargı yetkisine haiz olduğu topraklarda 4 üncü maddede zikredilen herhangi bir suçu işlediği iddia olunan bir şahsın bulunduğu taraf Devlet, 5 inci maddedeki halleri teemmül ettikten sonra, sanığı iade etmediği takdirde, kovuşturma amacıyla dosyayı yetkili mercilerine intikal ettirecektir.

2. Bu merciler, o Devletin kanunları gereğince ciddi nitelikte adı herhangi bir suç olayında olduğu gibi aynı şekilde karar alacaklardır. 5 inci maddenin 2 nci paragrafında atf yapılan hallerde kovuşturma ve mahkûmiyet için gerekli delil ölçüleri, 5 inci maddenin 1 inci paragrafındaki hallerde uygulananlardan hiç bir şekilde daha az kesin olmayacaktır.

3. 4 üncü Maddede zikredilen suçlardan herhangi birisi ile ilgili olarak haklarında kovuşturma yapılan herhangi bir şahsa, kovuşturmanın tüm safhalarında adil muamele garanti edilecektir.

MADDE : 8

1. Taraf Devletler arasında mevcut herhangi bir iade sözleşmesinde, 4 üncü maddede atf yapılan suçlar, iade edilebilir suçlar meyanında kabul edilecektir. Taraf Devletler bu gibi suçları aralarında yapılacak her iade sözleşmesinde iade edilen suçlar olarak dahil etmeyi yükümlenmişlerdir.

2. İadeyi bir Sözleşmenin mevcudiyeti şartına bağlayan bir Taraf Devlet aralarında iade sözleşmesi olmayan Sözleşmeye Taraf diğer bir Devletten iade için talep aldığı takdirde, bu suçlarla ilgili olarak bu sözleşmeyi iade için bir hukukî temel olarak düşünebilir. İade, talep edilen Devlet Kanununun diğer şartlarına tâbi olacaktır.

3. İadeyi bir Sözleşmenin bulunması şartına bağlamayan Taraf Devletler talep olunan Devletin Kanunu tarafından öngörülen şartlara bağlı olarak aralarında bu suçları iade edilir suçlar sayacaklardır.

4. Bu suçlar, Taraf Devletler arasında, iade amacıyla, sadece meydana geldikleri yerde değil, fakat aynı zamanda 5 inci maddenin 1 inci paragrafına göre yargı yetkilerini tesis etmeleri istenilen devletlerin ülkelerinde de işlenmiş gibi işleme tâbi olacaktır.

MADDE : 9

1. 4 üncü maddede zikredilen suçlardan herhangi biri dolayısıyla yürütülen kovuşturmalarla ilgili olarak, kovuşturma için gerekli tüm delillerin sunulması dahil, taraf Devletler birbirine en geniş adli yardımı sağlayacaklardır.

2. Taraf Devletler, bu maddenin I. paragrafı gereğince yükümlülüklerini, aralarında mevcut olabilecek herhangi bir karşılıklı adli yardım sözleşmesine uygun olarak yerine getireceklerdir.

MADDE : 10

1. Her taraf Devlet, işkencenin yasaklanmasına dair eğitim ve bilginin kanun uygulayıcı personel, sivil veya askerî tıbbî personel, kamu görevlileri ve herhangi bir şekilde tutuklanan, nezarete alınan veya hapsedilen (cezaevine konulan) herhangi bir şahsın tutuklanması, sorgulanması veya muamelesiyle ilgilenebilecek diğer şahısların eğitim programına dahil edilmesini, sağlayacaktır.

2. Her taraf Devlet, bu gibi kişilerin görev ve yetkilerine dair yayınlanan kural- lar veya talimatlar bu yasaklamayı da dahil edecektir.

MADDE : 11

Her taraf Devlet, işkence olaylarını önlemek maksadıyla, yargı yetkisinin şamil olduğu topraklara herhangi bir şekilde tutuklanan, nezarete alınan veya hapsedilen kişilerin tutuklanması ve tabii tutulacağı muamele ile ilgili düzenlemeleri ve bunlara ait sorgulama kurallarını, talimatları, yöntemleri ve uygulamaları sistematik şekilde göz- den geçirecektir.

MADDE : 12

Her taraf Devlet, yargı yetkisine haiz olduğu topraklarda bir işkence eyleminin işlendiğine inanmak için ciddi sebepler mevcut olan herhalde, yetkili mercilerinin der- hal ve tarafsız soruşturma yürütmelerini sağlayacaktır.

MADDE : 13

Her taraf Devlet, kendi yargı yetkisine haiz olduğu topraklarda işkenceye maruz kaldığını iddia eden herhangi bir şahsın yetkili mercilere şikâyet hakkını ve davasının bu mercilerce hemen ve tarafsızca incelenmesini sağlayacaktır. Şikâyetçinin ve tanıkların şikâyet veya şahadetin bir sonucu olarak, tüm fena muamele veya tehdide karşı ko- runmalarını sağlamak için önlemler alınacaktır.

MADDE : 14

1. Her taraf Devlet kendi hukuk sistemi dahilinde işkence iylemi mağdurunun zararının karşılanmasını ve mümkün olan rehabilitasyon imkânları dahil uygulanabi- lir, adil ve yeterli bir tazminat hakkına sahip olmasını temin edecektir. İşkence eylemi sonucu mağdurun ölmesi halinde bakmakla yükümlü olduğu muhtaçları tazminat al- maya yetkili olacaklardır.

2. Bu madde, mağdurun veya diğer şahısların millî kanuna göre mevcut olabi- lecek tazminat hakkını hiçbir şekilde etkilemeyecektir.

MADDE : 15

Her taraf Devlet işkence yapılarak alındığı tespit olunan herhangi bir ifadenin alınan ifadenin işkence yapmakla itham olunan kişi aleyhinde delil olarak kullanılması hariç, herhangi bir kovuşturmada delil olarak kabul edilmemesini sağlayacaktır.

MADDE : 16

1. Her taraf Devlet, yargı yetkisine haiz olduğu topraklarda 1 inci maddede tanımlandığı şekilde işkence derecesine varmayan diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya ceza gibi fiillerin, bir kamu görevlisi tarafından veya onun teşviki veya açık veya gizli muvafakatı ile veya resmî sıfatıyla hareket eden bir başka şahıs tarafından işlenmesini önlemeyi üstlenecektir. Özellikle, 10, 11, 12 ve 13. maddelerde yer alan yükümlülükler zalimane, gayri insanî veya küçültücü ceza veya muamele şeklindeki diğer işkence biçimlerine de uygulanacaktır.

2. Bu Anlaşma hükümleri zalimane, gayri insanî veya küçültücü muamele veya cezayı yasaklayan veya iade veya hudut dışı etmeyi ilgilendiren herhangi bir başka uluslararası belge veya millî hukuk hükümleri zarar vermeyecektir.

KISIM - II

MADDE : 17

1. Bundan sonra belirtilecek faaliyetleri uygulamak üzere İşkencenin Önlenmesi Komitesi (bundan böyle komite şeklinde atıf yapılacaktır) kurulacaktır. Komite, insan hakları alanında yüksek ahlaki yetenek ve yetkileriyle tanınmış kişisel meziyetleriyle hizmet edecek on uzmandan oluşacaktır. Uzmanlar taraf devletler tarafından seçilecek ve bu seçimde, eşit coğrafi dağılım ile hukukî deneyimi olan bazı kişilerin komiteye katılmasının faydası göz önünde tutulacaktır.

2. Komite üyeleri taraf Devletler tarafından tayin edilen kişiler listesinden gizli oyla seçilecektir. Her taraf Devlet kendi uyrukları arasından bir kişiyi tayin edebilecektir. Taraf devletler, İşkencenin Önlenmesi Komitesinde hizmet vermeye arzulu ve aynı zamanda Uluslararası Medenî ve Siyasî Haklar Sözleşmesi gereğince tesis olunan İnsan Hakları Komitesinin de üyesi olan kişilerin tayinindeki yararı hatırdta tutacaklardır.

3. Komite üyeleri seçimi, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından toplanacak taraf Devletlerin iki yıllık toplantılarında yapılacaktır. Taraf Devletlerin üçte ikisinin ekseriyet teşkil edecek bu toplantılarda, en fazla sayıda oyu elde eden ve hazır bulunan ve oy veren taraf Devlet temsilcilerinin oylarının mutlak çoğunluğunu alan kişiler Komite üyesi seçileceklerdir.

4. İlk seçim, Sözleşmenin yürürlüğe girdiği günü takip eden altı aydan daha geç olmayan bir tarihte yapılacaktır. Her bir seçimden en aşağı dört ay önce, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri kendi adaylarını sunmaları için taraf devletlere bir mektupla çağrıda bulunacaktır. Genel Sekreter, bu şekilde tayin olunan tüm şahısların alfabetik düzende bir listesini, bunları tayin eden devletleri de işaret ederek belirleyecek ve taraf Devletlere sunacaktır.

5. Komite üyeleri dört yıl için seçilecekler. Bunlar yeniden aday gösterildiklerinde seçilebileceklerdir. Bununla birlikte, ilk seçimde göreve atanan beş üyenin görev süresi, iki yılın sonunda sona erecek, ilk seçimden hemen sonra bu beş üyenin isimleri bu maddenin 3. paragrafında atıf yapılan toplantının başkanı tarafından kura ile seçilecektir.

6. Komite üyesinin vefat etmesi veya başka herhangi bir sebeple artık komite görevlerini yerine getirmemesi halinde kendisini tayin eden taraf Devlet kendi uyrukları arasından taraf Devletlerin çoğunluğunun tasvibine bağlı olmak kaydıyla kalan süre için bir başka uzman tayin edecektir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından teklif olunan tayinin bildirilmesinden itibaren altı hafta içinde taraf devletlerden yarısı veya daha fazlası tarafından karşı çıkılmadıkça, yapılan işlem kabul edilmiş sayılacaktır.

7. Taraf Devletler görevlerini yaptıkları esnada Komite üyelerinin masraflarından sorumlu olacaklardır.

MADDE : 18

1. Komite, görevlilerini iki yıllık bir süre için seçecektir. Bunlar yeniden seçilebileceklerdir.

2. Komite kendi çalışma usullerini tesis edecek, ancak bu kurallar, diğer hususlar meyanında, aşağıdaki hususları ihtiva edecektir;

- a) Altı üye çoğunluk nisabını teşkil edecektir,
- b) Komite kararları mevcut üyelerin çoğunluk oyu ile alınacaktır.

3. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Sözleşme gereğince Komite görevlerinin etkin şekilde icrası için gerekli personel ve kolaylıkları sağlayacaktır.

4. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Komitenin ilk toplantısı için çağrıda bulunacaktır. İlk toplantısından sonra, Komite kendi tüzüğünde öngörülen zamanlarda toplanacaktır.

5. Taraf Devletler, Komite ile taraf Devletlerin yaptıkları toplantılarda doğan masraflardan bu maddenin 3 üncü paragrafına uygun olarak Birleşmiş Milletlere karşılanan personel masrafı ve kolaylıklar gibi Birleşmiş Milletlerce ödenenler dahil sorumlu olacaklardır.

MADDE : 19

1. Taraf Devletler, bu Sözleşmenin ilgili taraf Devlet için yürürlüğe girmesinden sonra bir yıl içinde Sözleşme gereğince üstlendikleri yükümlülüklerini yerine getirmek için aldıkları tedbirleri, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri aracılığı ile Komiteye sunacaklardır. Bunu müteakip, Taraf Devletler alınan yeni tedbirler hakkında her dört sene bir Komiteye tamamlayıcı raporlar ve Komitenin isteyebileceği bu gibi diğer raporları sunacaklardır.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri raporları tüm taraf Devletlere gönderecektir.

3. Her rapor, üzerinde uygun görebileceği genel yorumları yapabilecek olan Komite tarafından incelenecek ve bunlar ilgili taraf devlete gönderilecek. Bu taraf Devlet tercihinine göre gözlemleriyle bu rapora karşılık verebilir.

4. Komite, kendi takdiri çerçevesinde 24 üncü maddeye uygun olarak verilen yıllık raporuna, ilgili taraf devletten rapor hakkında alınmış görüşlerle birlikte, bu maddenin 3 üncü paragrafına göre yaptığı yorumlarında dahil edilmesine karar verebilir. İlgili taraf devletçe istenmiş ise, Komite keza bu maddenin 1 inci paragrafı gereğince sunulan raporun bir kopyasını da raporuna dahil edebilir.

MADDE : 20

1. Komitenin, bir taraf Devletin ülkesinde işkencenin sistematik bir şekilde uygulandığına dair inandırıcı bilgi alması halinde, Komite ilgili taraf Devlet bu bilginin incelenmesinde işbirliği yapmağa ve bu maksatla alınan bilgi dolayısıyla gözlemlerini sunmağa davet edecektir.

2. Komite, ilgili taraf Devletin sunmuş olabileceği gözlemleri olduğu kadar temin edilebilecek ilgili başka malumatı da dikkate alarak, gerekli olduğuna karar verdiğinde, üyelerinden birini veya daha fazlasını gizli bir soruşturma yapmak ve acilen komiteye rapor vermek üzere tayin edebilir.

3. Soruşturma bu maddenin 2 nci paragrafına uygun olarak yapılmış ise, Komite, ilgili taraf Devletin işbirliğini isteyecektir. Bu taraf Devlet ile anlaşmaya varılarak, böyle bir araştırma (soruşturma) o devlet topraklarına bir ziyareti de içerebilir.

4. Bu maddenin 2 nci paragrafı ile uyumlu olarak araştırmayla görevli üye veya üyelerin bulgularını inceledikten sonra, Komite, bu bulguları duruma göre uygun gördüğü yorumları ve önerileriyle birlikte ilgili taraf Devlete gönderecektir.

5. Bu maddenin 1 ve 4 üncü paragraflarında atıf yapılan tüm işlemler gizli olacaktır ve işlemlerin bütün aşamalarında taraf Devletin işbirliği aranacaktır. 2 nci paragrafa uygun şekilde yapılan soruşturmanın ikmal edilmesinden sonra Komite, ilgili taraf devlet ile istişareyi müteakip 24 üncü maddeye uygun olarak düzenlediği yıllık raporunda, soruşturma sonuçlarının bir özetinin yer almasına karar verebilir.

MADDE : 21

1. Bu Sözleşmeye taraf olan bir Devlet bu madde hükmü dairesinde herhangi bir zamanda, bir taraf Devletin diğer bir taraf Devletin bu sözleşmeye göre yükümlülüklerini yerine getirmediği hususunda Komitenin şikâyetleri alma ve inceleme yetkisini tanıdığını beyan edebilir. Bu gibi şikâyetler sadece Komitenin kendisi ile ilgili olarak yetkisini bir deklarasyonla tanıyan bir taraf Devlet tarafından yapılması halinde bu maddede vazedilen usullere uygun olarak kabul edilebilir ve incelenebilir. Komite tarafından hiç bir şikâyet, böyle bir beyanı yapmamış bulunan taraf Devleti ilgilendirmediği takdirde incelenmeyecektir. Bu madde gereğince alınan şikâyetler aşağıdaki usule göre işleme konulacaktır :

a) Bir taraf Devlet, diğer bir taraf Devletin bu Sözleşme hükümlerini uygulamadığını düşündüğü takdirde, yazılı bir başvuru ile, meseleyi o taraf Devletin dikkatine getirebilir. Bu başvurunun alınmasından itibaren üç ay içerisinde başvuruyu alan Devlet, mümkün ve ilgili olduğu nispette, konu hakkında uygulanan veya uygulanması düşünülen ulusal kurallar ve tedbirlere atıfla, bunları ihtiva edecek şekilde, meseleyi izah eden bir açıklamayı veya başka herhangi bir beyanını yazılı olarak, başvuruyu gönderen Devlete verecektir;

b) İlk başvurunun kabul eden Devlet tarafından alınmasından itibaren altı ay içerisinde her iki ilgili taraf Devletin tatmin olacağı şekilde halledilmediği takdirde; bu Devletlerden herbiri, Komiteye ve öteki Devlete yapacağı bir bildiri ile konuyu Komiteye intikal ettirmek hakkına sahip olacaktır.

c) Komite, genel olarak kabul edilmiş bulunan Devletler Hukuku prensiplerine uygun şekilde, konu ile ilgili olarak tüm ulusal tedbirlere başvurulduğunu ve bunların tüketildiğini tespit ettikten sonra, sadece bu durumda bu madde gereğince kendisine intikal ettirilen meseleyi inceleyecektir. Bu kural, tedbirlerin uygulanmasının, makul olmayan şekilde, geciktirildiği veya bu Sözleşmenin ihlalden dolayı mağdur olan şahsa etkin bir yardım sağlaması muhtemel değil ise, geçerli olmayacaktır.

d) Komite bu madde gereğince şikâyetleri incelerken kapalı toplantılar yapacaktır.

e) Komite, (c) alt-paragrafı hükümlerine bağlı olmak kaydıyla, bu sözleşmede öngörülen yükümlülüklerle saygı gösterilmesi esasına dayalı olarak, meselenin dostane çözümlenmesi maksadıyla imkânlarını ilgili taraf Devletlere tahsis edecektir. Komite, bu amaçla, uygun görülen ahvalde, geçici bir arabulucu komisyon kuracaktır.

f) Komite, bu madde gereğince herhangi bir mesele kendisine gönderildiğinde, ilgili taraf Devletlere (b) alt-paragrafında atıf yapılan ilgili malumat tevdi etmeleri için çağrıda bulunabilir;

g) (b) alt-paragrafında atıf yapılan taraf Devletler, konu Komite tarafından incelendiği sırada temsil edilmek ve sözlü veya yazılı takdimlerde bulunmak hakkını haiz olacaklardır.

h) Komite, (b) alt-paragrafı gereğince bildirim alındığı tarihi takiben on iki ay içerisinde bir rapor sunacaktır;

(i) Komite, (e) alt-paragrafı şartları dahilinde bir çözüme ulaştığı takdirde, raporunu olayların kısa bir beyanı ve varılan çözüme inhisar ettirecektir.

(ii) (e) alt-paragrafı dahilinde bir çözüme ulaşılmaması halinde, Komite raporunu olayların kısa bir açıklamasına tahsis edecek, taraf Devletler tarafında yapılan yazılı takdimler ve sözlü sunuşların tutanağı rapora eklenecektir.

Her meselede, rapor ilgili taraf Devletlere tebliğ edilecektir.

2. Bu madde hükümleri bu sözleşmeye taraf beş Devletin bu maddenin 1 inci paragrafı dairesinde beyanda bulunmalarıyla uygulamaya konulacaktır. Bu beyanlar taraf Devletler tarafından bir örneğini diğer taraf Devletlere gönderecek olan Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi olunacaktır. Yapılan beyan, Genel Sekretere herhangi bir zamanda yapılacak başka bir beyan ile geri alınabilir. Bu geri alma, bu maddeye göre evvelce gönderilmiş bir şikâyet konusunun incelenmesine zarar vermeyecektir; Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından geri alma beyanının alınmasını müteakip, taraf Devlet yeni bir beyanda bulunmadıkça, herhangi bir taraf Devlet tarafından başkaca şikâyet alınmayacaktır.

MADDE : 22

1. Bu Sözleşmeye taraf bir Devlet, Sözleşme hükümlerinin bir taraf Devletçe ihlalden mağdur olduğunu iddia eden kendi yargısına tabi kişilerden gelen veya onlar adına yapılan şikâyetleri almak ve incelemek için Komitenin yetkisini bu madde gereğince tanıdığını her zaman beyan edebilir. Yapılan şikâyet böyle bir beyanı yapmayan taraf Devleti ilgilendirdiği takdirde, Komite tarafından alınmayacaktır.

2. Komite bu madde gereğince yazılmış imzasız veya bu gibi şikâyet gönderme hakkının suiistimal edildiğini veya sözleşme hükümleriyle bağdaşmayan herhangi bir şikâyeti kabul edilmez sayacaktır.

3. Komite 2 nci paragraf hükümlerine bağlı olarak, bu madde gereğince kendisine gönderilen herhangi bir şikâyeti 1 inci paragraf gereğince beyanda bulunan ve Sözleşmenin herhangi bir hükmünü ihlal ettiği ileri sürülen taraf Devletin dik-katine sunacaktır. Hakkında şikâyet olan Devlet, altı ay içerisinde meseleyi aydın-latan yazılı izah veya beyanlarını ve var ise alınmış olabilecek tedbirleri komiteye sunacaktır.

4. Komite, bu madde hükmü dairesinde aldığı şikâyetleri kişi ve ilgili taraf Devletçe veya onlar adına sağlanan tüm bilgilerin ışığında inceleyecektir.

5. Komite bir kişiden aldığı şikâyetleri aşağıdaki hususları tespit etmedikçe bu madde gereğince tetkik etmeyecektir.

a) Aynı konunun başka Uluslararası tahkik veya çözüm usulü çerçevesinde incelenmemiş ve halen de inceleniyor olmaması;

b) Kişinin elverişli tüm ulusal yolları tükenmiş olması; tedbirlerin uygulanma-sının makul olmayan şekilde uzaması veya bu sözleşmenin ihlalinden dolayı mağdur olan şahsın zararını etkin bir şekilde karşılamamasının muhtemel olması halinde bu bir kural sayılmayacaktır.

6. Komite bu madde gereğince şikâyetleri incelerken kapalı toplantı yapacaktır.

7. Komite görüşlerini ilgili taraf Devlete ve kişiye bildirecektir.

8. Bu madde hükümleri bu Sözleşmeye taraf beş Devletin bu maddenin 1 inci paragrafı gereğince beyanda bulunmalarıyla uygulamaya girecektir. Bu beyanlar taraf Devletler tarafından birer örneği öteki taraf Devletlere gönderilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi olunacaktır. Yapılan beyan, herhangi bir zaman-da Genel Sekretere yapılacak bir bildiri ile geri alınabilecektir. Böyle bir geri alma bu madde gereğince herhangi bir konunun incelenmesine zarar vermeyecektir. Genel Sekreter tarafından beyanın geri alındığına dair tebligatın alınmasından sonra, taraf Devlet yeni bir beyanda bulunmadıkça, kişi veya onun adına bu madde gereğince başkaca şikâyet kabul edilmeyecektir.

MADDE : 23

Komite ve 21 inci maddenin 1 e) paragrafı gereğince tayin olunan geçici ara-bulucu komisyonların üyeleri, Birleşmiş Milletler İmtiyaz ve Muafiyetleri Sözleşme-sinin ilgili bölümlerinde yer alan Birleşmiş Milletler uzmanlarına tanınan imtiyaz, muafiyet ve kolaylıklarından yararlanacaklardır.

MADDE : 24

Komite Sözleşme gereğince yaptığı faaliyetleri hakkında Birleşmiş Milletler Ge-nel Kuruluna ve taraf Devletlere yıllık rapor sunacaktır.

KISIM - III

MADDE : 25

1. Bu Sözleşme bütün Devletlerin imzasına açıktır.

2. Bu Sözleşme onaylamaya tabidir. Onaylama belgeleri Birleşmiş Milletler Ge-nel Sekreterine tevdi edilecektir.

MADDE : 26

Bu Sözleşme tüm Devletlerin katılmasına açıktır. Katılma, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri nezdinde katılma belgesinin tevdi ile hüküm ifade edecektir.

MADDE : 27

1. Bu Sözleşme Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri nezdinde yirminci onaylama veya katılma belgesinin tevdi edildiği günden sonra otuz gün içinde yürürlüğe girecektir.

2. Sözleşmeyi, yirminci onaylama veya katılma belgesinin tevdiinden sonra onaylayan veya katılan her bir Devlet için Sözleşme onaylama veya katılma belgesinin tevdiini takibeden otuzuncu gün yürürlüğe girecektir.

MADDE : 28

1. Her Devlet bu Sözleşme'nin imzalanması, onaylanması veya ona katılma sırasında Komitenin 20. madde ile sağlanmış bulunan yetkisini kabul etmediğini beyan edebilir.

2. Bu maddenin 1. paragrafına uygun olarak rezerv koyan her taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne hitaben yapacağı bir bildiri ile bu rezervini geri alabilir.

MADDE : 29

1. Bu Sözleşmeye taraf herhangi bir Devlet değişiklik önerisinde bulunabilir ve bunu Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne gönderebilir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bunun üzerine teklif olunan değişikliği, teklif üzerinde inceleme ve oylama yapmak maksadıyla bir taraf Devletler Konferansı toplanmasını tercih edip etmediklerini kendisine bildirmeleri ricasıyla, taraf Devletlere intikal ettirecektir. Bu şekilde bir bildirim (tebligatın) yapıldığı tarihten dört ay içerisinde taraf Devletlerin en az üçte birinin böyle bir konferansın toplanmasını istemeleri halinde, Genel Sekreter, Birleşmiş Milletler himayesinde Konferansı toplantıya çağıracaktır. Hazır bulunan taraf Devletlerin çoğunluğu tarafından kabul edilen herhangi bir değişiklik ve konferans ta yapılan oylama Genel Sekreter tarafından kabul edilmek üzere tüm taraf Devletlere tevdi olunacaktır.

2. Bu maddenin 1. paragrafına uygun şekilde kabul edilen bir değişiklik, bu Sözleşmeye taraf Devletlerin üçte ikisinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine kendi ilgili Anayasal Usullerine uygun olarak yapılan değişikliği kabul ettiklerini bildirmeleyle yürürlüğe girecektir.

3. Değişiklikler yürürlüğe girdiğinde, bunları kabul etmiş olan taraf Devletler hakkında bağlayıcı olacak, diğer taraf Devletler Sözleşme hükümleriyle ve daha önce kabul etmiş oldukları değişikliklerle bağlı olacaklardır.

MADDE : 30

1. İki veya daha ziyade taraf Devlet arasında bu Sözleşmenin yorumlanması ve uygulanmasını ilgilendiren müzakere ile çözümlenemeyen herhangi bir anlaşmazlık, bunlardan birinin talebiyle hakeme havale edilecektir. Hakem talebinin yapıldığı ta-

rihten itibaren altı ay içerisinde taraflar hakem teşkili üzerinde anlaşmaya varamazlar ise, bu taraflardan herhangi birisi anlaşmazlığı Divan Statüsü'ne uygun olarak yapılacak bir talep ile Uluslararası Adalet Divanı'na intikal ettirebilecektir.

2. Her Devlet bu Sözleşme'nin imzalanması veya onaylanması veya buna katılma sırasında bu Sözleşmenin 1. paragrafı ile bağlı olmadığını beyan edebilir. Diğer taraflar Devletler, böyle bir beyanda bulunmuş olan herhangi bir Taraf Devlet ile ilgili olarak bu maddenin 1. paragrafı ile bağlı olmayacaklardır.

3. Bu maddenin 2. paragrafına uygun olarak rezerv koyan herhangi bir taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildirim ile bu çekincesini her zaman geri alabilir.

MADDE : 31

1. Bir taraf Devlet bu Sözleşme'yi Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne yapacağı yazılı bildirim ile feshedebilir. Fesih, bildirimim Genel Sekreter tarafından alındığı tarihi takibeden bir yıl sonra geçerli olur.

2. Böyle bir fesih, hem yürürlüğe girdiği tarihten önce meydana gelen bir fiil veya ihmal ile ilgili olarak taraf Devletin bu Sözleşme gereğince yükümlülüklerinden kurtarıcı etki yapmayacak, hem de fesih işlemi, yürürlüğe girmesinden önceki bir tarihte Komite tarafından zaten incelenmeye alınan herhangi bir meselenin tetkikine herhangi bir şekilde zarar vermeyecektir.

3. Bir taraf Devletin feshi ihbarının yürürlüğe girmesini takibeden tarihte, Komite, o devlete ilgilendiren eden yeni bir meselenin tetkikine başlamayacaktır.

MADDE : 32

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Birleşmiş Milletler'e üye tüm Devletlere ve bu Sözleşmeyi imzalayan veya katılan bütün Devletlere aşağıdaki hususları bildirecektir.

- a) 25 ve 26. maddeler gereğince yapılan imzalamalar, onaylama ve katılmalar,
- b) Sözleşmenin 27. maddesi gereğince yürürlüğe girdiği tarih ve 29. madde gereğince yapılan değişikliklerin yürürlük tarihleri,
- c) 31. maddeye göre yapılan fesihler.

MADDE : 33

1. İngilizce, Arapça, Çince, Fransızca ve Rusça metinleri eşit derece geçerli olan bu Sözleşme Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi olunacaktır.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri bu Sözleşme'nin onaylı örneklerini tüm Devletlere gönderecektir.

Beyanlar :

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti bir Taraf Devletçe diğer bir Taraf Devletin bu Sözleşme'ye göre mükellefiyetlerini yerine getirmediği hususunda yapılacak şikâyetleri kabul etmek ve incelemek için İşkencenin Önlenmesi Komitesi'nin yetkisini tanıdığını beyan eder.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Sözleşme hükümlerinin bir Taraf Devletçe ihlalden mağdur olduğunu iddia eden, kendi yargısına tabi kişilerden gelen veya onlar adına yapılan şikâyetleri kabul etmek ve incelemek için, İşkenceyi Önleme Komitesi'nin yetkisini tanıdığını beyan eder.

İhtirazi Kayıt :

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Sözleşme'nin 30 uncu madde 2 nci paragrafı uyarınca, aynı maddenin 1 inci paragrafı ile kendisini bağlı addetmediğini beyan eder.